VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB

Primljeno: 01-10-2026		
Klasifikacijska oznaka: 021-03/26-08/10	Org. jed.: 65	
Urudžbeni broj: 50-26-4	Pril. –	Vrijednost –

KLASA: 022-03/26-13/04
URBROJ: 50301-05/16-26-3

Zagreb, 1. listopada 2026.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Prijedlog za pokretanje pitanja povjerenja Andreju Plenkoviću, predsjedniku Vlade Republike Hrvatske – očitovanje Vlade Republike Hrvatske

Na temelju članka 125. stavka 4. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske o Prijedlogu za pokretanje pitanja povjerenja Andreju Plenkoviću, predsjedniku Vlade Republike Hrvatske, daje sljedeće

O Č I T O V A N J E

Vlada Republike Hrvatske odbija sve navode iz Prijedloga za pokretanje pitanja povjerenja Andreju Plenkoviću, predsjedniku Vlade kao neutemeljene te ističe da nema osnove za izglasavanje nepovjerenja predsjedniku Vlade.

Prijedlog potpisan od 54 zastupnika u Hrvatskome saboru neuspjeli je „PR“ uradak i još jedan oporbeni pamflet prepun neistina, konstrukcija i podmetanja, čiji je jedini cilj nanošenje političke štete Vladi, a ne briga o zaštiti okoliša i zdravlja ljudi u Hrvatskoj.

Svoje stajalište Vlada temelji na činjenicama koje se navode u nastavku ovoga očitovanja.

Nezakonito odlaganje otpada u Gospiću nedopustivo je, a Vlada će učiniti sve što je nužno da se otpad što prije ukloni, lokacija potpuno sanira, zaštite zdravlje ljudi i okoliš. Zabrinutost građana Gospića i Like je razumljiva, a naša je dužnost osigurati adekvatnu reakciju države, provesti plan sanacije te potpuno i pouzdano informirati javnost. Vlada stoga istodobno djeluje na četiri područja: štitimo ljude i okoliš, provodimo sanaciju u fazama, inzistiramo na odgovornosti počinitelja i unaprjeđujemo sustav kako se ovakvi slučajevi ne bi ponovili, a tijela kaznenog progona istovremeno provode kazneni postupak.

1. Ilegalni tokovi otpada problem su u svim članicama Europske unije

Otpad u Lici pojava je kriminalnog postupanja vezana uz gospodarenje otpadom koja je prisutna u cijeloj Europskoj uniji, što dokazuju niz sličnih slučajeva koje navodimo u nastavku. U posljednjih pet godina javno je dokumentirano više europskih predmeta ili koordiniranih operacija s količinama koje se mjere u desecima, pa i stotinama tisuća nezakonitog odlaganja otpada: (1) u talijanskoj pokrajini *Reggio Emilia* 2025. otvorena je istraga zbog sumnje na neovlašteno odlaganje više od 900.000 tona neobrađene troske iz čeličane i ljevaoničkog otpada, uz sumnju na onečišćenje podzemnih voda i neistinite službene nalaze; (2) u zajedničkom talijansko-njemačkom predmetu Eurojusta i Europola 2023. razotkrivena je mreža povezana s nezakonitim prometom do 165.000 tona metalnog, posebnog i opasnog otpada, uz 14 uhićenja i osiguranje imovine vrijedne 90 milijuna eura; (3) u Poljskoj su istražna tijela 2022. objavila predmet u kojem je na unajmljenim nekretninama na više lokacija ostavljeno više od 68.000 tona opasnog otpada, uz postupanje protiv organizirane kriminalne skupine; (4) u Europolovoj operaciji *Custos Viridis*, provedenoj tijekom 2025. uz sudjelovanje europskih i drugih država, zaplijenjeno je 127.149 tona nezakonito prometovanog ili obrađivanog otpada, uz 337 uhićenih osoba; te (5) u zajedničkim europskim aktivnostima nadzora tijekom 2022. policijska i inspekcijska tijela država sudionica zaplijenila su gotovo 350.000 tona nezakonitog otpada. Usporedba pokazuje da je prekogranični kriminal s otpadom europski sigurnosni problem.

Hrvatska, dakle, nije izoliran primjer ni dokazano središte toga kriminala, nego jedna od država žrtava zajedničkoga europskog kriminalnog obrasca. Presudno je i to da nezakonitosti nisu ostale neotkrivene niti bez institucionalnog odgovora: hrvatska policija i USKOK, proveli su istragu i 13. veljače 2025. uhitili 10 osoba. Hrvatska tijela provela su pretrage, osigurala dokumentaciju i uzorke, uključila vještake, proširila istragu na postupanje povezano s izdavanjem dozvole te nastavila kazneni progon. Upravo činjenica da su hrvatska tijela kriminalnu mrežu otkrila, dokumentirala i procesuiraju, u međunarodnoj suradnji, proturječi tvrdnji da je država svjesno odabrana kao sigurno odredište zbog zajamčene nekažnjivosti ili pomoći vlasti. Pojedinačne propuste i eventualnu kaznenu odgovornost treba utvrditi za svaku osobu i svako tijelo na temelju dokaza, a ne ih bez dokaza pretvarati u zaključak o institucionalnoj politici Republike Hrvatske ili političkoj zaštiti kriminala.

Slučaj ilegalnog odlaganja otpada u Hrvatskoj

Korijeni konkretnoga slučaja prethode mandatu ove Vlade i upućuju na kontinuitet djelovanja istih privatnih aktera, a ne na navodno „desetogodišnje slabljenje sustava". Dokumentirana kronologija ne potvrđuje tezu da je slučaj nastao ukidanjem pojedinih administrativnih obveza nakon 2016. godine. Naprotiv, poslovni i regulatorni trag tvrtke Tipos Resurs započinje u Varaždinu prije mandata predsjednika Vlade Andreja Plenkovića. Dozvolom Varaždinske županije od 18. lipnja 2015. toj je tvrtki, na temelju Zakona o održivom gospodarenju otpadom iz 2013., dopušteno privremeno skladištenje i druga obrada neopasnog otpada na lokaciji bivšega Mundusa u Varaždinu. Rješenjem od 2. kolovoza 2016. ista je dozvola izmijenjena i dopunjena znatnim proširenjem popisa vrsta i dopuštenih količina otpada, unatoč evidentiranim postupanjima Uprave za inspekcijske poslove tadašnjeg Ministarstva zaštite okoliša i prirode koja je u 2015. godini o utvrđenim nepravilnostima i zahtjevu za ukidanje dozvole izvijestila samo ministarstvo.

Nakon uspostave Državnog inspektorata, ponovljeni inspekcijski nadzori utvrđuju nepravilnosti te Varaždinska županija 21. siječnja 2019. ukida dozvolu iz 2015. i njezinu dopunu iz 2016., međutim već 26. veljače 2019. županijsko upravno tijelo izdaje novu dozvolu za oporabu neopasnog otpada postupcima R3, R12 i R13, s ukupnom dopuštenom količinom do 10.000 tona na lokaciji. Javno objavljeni dokumenti i medijski prikazi te kronologije pokazuju obrazac: dozvola je ukinuta zbog nepravilnosti, odmah je podnesen novi zahtjev uz predaju novog elaborata o gospodarenju otpadom, a nova je dozvola izdana u kratkom vremenu uz veći dopušteni kapacitet.

Kronologija dozvola za gospićku lokaciju Bilajska 50 pokazuje nastavak istovjetnog postupanja. Ličko-senjska županija, koja je prema zakonu i nadležna, izdala je Tipos Resursu 10. listopada 2022. dozvolu za oporabu neopasnog otpada postupcima R3, R12 i R13, uključujući kapacitet od 23.450 tona godišnje za plastiku i gumu. Nakon inspekcijski utvrđenih nepravilnosti na zahtjev inspekcije zaštite okoliša Državnog inspektorata ta je dozvola ukinuta 3. lipnja 2024. Međutim, isti je upravni odjel 12. listopada 2024., na zahtjev podnesen 30. rujna 2024., izdao novu dozvolu za postupke R3 i R13 mobilnim uređajima, među ostalim za obradu do 7.000 tona plastike i gume. Nova dozvola ukinuta je 18. veljače 2025. nakon priopćenja o provođenju istrage nad 10 fizičkih i četiri pravne osobe u slučaju Gospić. Nastavno, USKOK je u lipnju 2025. proširio istragu zbog osnovane sumnje na zlouporabu položaja i ovlasti te krivotvorenje službene isprave u vezi s izdavanjem dozvola, pri čemu je važno istaknuti da se fizičke i pravne osobe sumnjiči o dovoženju najmanje 5.792,34 tone otpada prije izdavanja prve dozvole koja je predmet kaznene istrage.

Iz ovoga proizlazi da je nezakonito odlaganje otpada u Gospiću jedna od radnji šireg kriminalnog obrasca povezanog s varaždinskim operaterom koji posluje od 2015., a ne kao posljedica promjene propisa.

Isto tako, činjenice upućuju na nadležnosti unutar sustava gospodarenja otpadom, u kojima je ključna uloga jedinica područne (regionalne) samouprave koje su izdavale dozvole, a ne na postupanje Vlade niti na tezu da je normativni okvir ostao bez instrumenata za intervenciju. Zakon o gospodarenju otpadom primarnu obvezu uklanjanja nezakonito odbačenog otpada veže uz onečišćivača, definira obveze JLS u vezi s redovitim nadzorom svoga područja i utvrđivanja postojanja odbačenog otpada, provođenje inspekcijskog nadzora i provedbu rješenja putem trećih osoba. Državna razina tu odgovornost ne preuzima automatski, ali je nadopunjuje sredstvima Fonda, nacionalnim i europskim financiranjem, stručnom pripremom te, kod osobito rizičnih lokacija na kojima poznati onečišćivač ne izvrši inspekcijsko rješenje, neposrednom provedbom sanacije prema članku 112. Zakona, uz upis založnog prava i provođenje svih postupaka u svrhu naplate troškova sanacije od stvarnih krivaca.

2. Zakonodavni okvir i jačanje sustava kontrole

Izmjenama Zakona o održivom gospodarenju otpadom iz 2019. i Zakonom o gospodarenju otpadom iz 2021., u Hrvatskoj nije liberaliziran prekogranični promet otpada niti je oslabljena kontrola uvoza ili izvoza.

Za tzv. zeleni popis, neopasni otpad namijenjen oporabi, u svim državama članicama neposredno se primjenjivao članak 18. Uredbe (EZ) br. 1013/2006, koji propisuje jednake opće informacijske obveze: svaku pošiljku treba pratiti ispunjen dokument s podacima o osobi koja organizira pošiljku, proizvođaču, prijevozniku, primatelju, količini, vrsti i

oznakama otpada te postupku i postrojenju oporabe, a između organizatora pošiljke i primatelja mora postojati ugovor. Opasni, miješani i otpad izvan zelenog popisa, kao i otpad namijenjen zbrinjavanju, i dalje su podlijegali strožem postupku prethodne pisane obavijesti i odobrenja.

Zakon o gospodarenju otpadom iz 2021. ukinuo je hrvatsku administrativnu obvezu prethodnog upisa u poseban Očevidnik izvoznika i uvoznika otpada koji ne podliježe notifikacijskom postupku, ali nije ukinuo nijednu od navedenih obveza niti je zeleni otpad oslobodio dokumentiranja, ugovorne odgovornosti, čuvanja podataka ili nadzora. Ta promjena nije ukidanje europskog kontrolnog režima za pojedinačne pošiljke što dokazuju i usporedbe s drugim nacionalnim zakonodavstvima Europske unije. Nacionalne države uređuju registre subjekata, način nadzora i sankcije, ali ne mijenjaju temeljnu razliku između zelenog popisa, za koji vrijede opće informacijske obveze, i otpada za koji je potrebna prethodna notifikacija i suglasnost (opasni, miješani i otpad izvan zelenog popisa).

Ni institut „odgovorne osobe" ne potvrđuje tvrdnju oporbe. Pravilnik o gospodarenju otpadom iz 2014., donesen na temelju Zakona iz 2013., izrijekom je propisivao poslove osobe odgovorne za gospodarenje otpadom i sustav upravljačkog nadzora, a odgovornu osobu u pravnoj osobi definirao je kao osobu ovlaštenu za zastupanje trgovačkog društva. Taj je institut, dakle, postojao upravo u vrijeme kada je Tipos Resurs dobio prvu dozvolu i kada je razvijao poslovanje u Varaždinu.

Netočne su i tvrdnje podnositelja Prijedloga o obezvrjeđivanju instituta financijskog jamstva. Zakon o održivom gospodarenju otpadom iz 2013. godine predvidio je policu osiguranja od odgovornosti za štetu u gospodarenju otpadom, kod koje isplata ovisi o nastanku i dokazivanju osiguranog slučaja te o ugovorenim isključenjima i limitima pokrića. Zakon o gospodarenju otpadom iz 2021. godine uvodi financijsko jamstvo, uključujući bankarsku garanciju, za pokriće konkretnih troškova postupanja s otpadom i lokacijom. Bezuvjetna, neopoziva i naplativa bankarska garancija sigurniji je i izravnije naplativ instrument od police osiguranja jer se aktivira prema uvjetima garancije, bez dokazivanja osiguranog slučaja.

Ako već govorimo o liberalizaciji i slabljenju sustava gospodarenja otpadom, to je učinio bivši SDP-ov ministar zaštite okoliša Mihael Zmajlović koji je i potpisnik ovoga zahtjeva, izmjenama Pravilnika o gospodarenju otpadom kojima je 2014. godine uklonjena obaveza unosa podataka od strane obrađivača koji je pratio sljedivost toka otpada od mjesta nastanka otpada do konačnog postupka obrade, kao i uputom županijama i gradovima od 23. svibnja 2014. na temelju Zakona o održivom gospodarenju otpadom, koja je omogućila da se otpad skladišti u građevinama koje se prema prostornim planovima nalaze u gospodarskoj, odnosno komunalno-servisnoj zoni ili pak zoni određenoj za gospodarenje otpadom. Sadašnja ministrica zaštite okoliša Marija Vučković izmijenila je Pravilnik te vratila obavezu unosa podataka od strane obrađivača kako bi se pratila sljedivost toka otpada od mjesta nastanka do konačnog postupka obrade što je važan podatak za inspekciju okoliša da se može utvrditi gdje je završio otpad, u kojem postrojenju te na koji način se obrađuje.

Unaprjeđenje Zakona o gospodarenju otpadom

Vlada kroz izmjene Zakona o gospodarenju otpadom, koji je prošao javno savjetovanje u rujnu prošle godine, puno prije nego što je oporba uvidjela temu otpada, predlaže stroža pravila, što je rezultat sveobuhvatne analize učinaka svih hrvatskih propisa o gospodarenju otpadom. To je ujedno i dokaz da Vlada kontinuirano prati stanje i unaprjeđuje

zakonodavni okvir, koji istodobno prati europsku stečevinu (iz 2021.), ali i unosi nove načine sljedivosti i digitalne razmjene podataka o otpadu. Kako bi se dodatno uključila zainteresirana javnost, Zakon o gospodarenju otpadom ponovno je bio u javnom savjetovanju u srpnju ove godine.

Izmjene Zakona o gospodarenju otpadom predstavljene su u Hrvatskome saboru u prvom čitanju, a nove predložene mjere obuhvaćaju obvezni neprekinuti videonadzor ulaza na lokacije gospodarenja otpadom, GPS praćenje vozila i čuvanje podataka najmanje dvije godine, proširenje Elektroničkog očevidnika o nastanku i tijeku otpada (e-ONTO-a) i prethodni unos podataka za određene uvozne i izvozne pošiljke, prostorni prikaz lokacija i objedinjeni pregled prava gospodarenja otpadom, redovite kontrole najmanje jednom godišnje za lokacije neopasnog i dvaput godišnje za lokacije opasnog otpada, preciznije uvjete za izdavanje, preispitivanje i ukidanje dozvola, mišljenje načelnika ili gradonačelnika prije izdavanja županijske dozvole, stručni nadzor nad izdanim dozvolama, popis osoba kojima je zabranjeno gospodariti otpadom, pojačana financijska jamstva te ovlasti za privremeno zadržavanje sumnjivih pošiljaka, vozila i opreme. Izmjene ujedno jačaju koordinaciju Ministarstva, Državnog inspektorata, policije, carine te lokalne i područne samouprave i omogućuju detaljnije praćenje tokova otpada.

Izmjene Kaznenog zakona i kaznena djela protiv okoliša

Uz izmjene Zakona o gospodarenju otpadom, Vlada je u saborsku proceduru uputila paket kaznenih zakona, koji uključuje i izmjene Kaznenog zakona s ciljem transponiranja Direktive EU o zaštiti okoliša putem kaznenog prava. Prijedlogom Zakona predviđen je novi članak 214.a „Osobito teška kaznena djela protiv okoliša". Kao posljedica ovog kaznenog djela propisano je „uništenje ili raširena i znatna šteta, koja je ili nepovratna ili dugotrajna, za ekosustav znatne veličine ili znatne okolišne vrijednosti", te je predložena kazna zatvora najmanje 10 godina ili dugotrajni zatvor (najstroža kazna koju predviđa naš zakon). Budući da je u tijeku izmjena Kaznenog zakona kojom se uvodi doživotni zatvor, ta će se sankcija moći izreći i za ovo kazneno djelo. Predviđa se i nezastarijevanje kaznenog djela protiv okoliša.

Osim toga, izmjenama Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela koji je upućen u saborsku proceduru, predviđeno je povećanje kazne za teška kaznena djela protiv okoliša, s 20 na 50 milijuna eura.

Prekogranični promet otpada

Prekogranični promet otpadom prati se od 2004. godine. Od 2014. prekogranični uvoz i izvoz otpada kontinuirano raste te je u gotovo svim godinama Hrvatska neto izvoznik otpada. Zavod za zaštitu okoliša i prirode koji je izradio izvješće o prekograničnom prometu otpada u 2019. godini, koji navode podnositelji, taj rast smješta u globalni i europski trend povećanja proizvodnje otpada, razvoja gospodarstva i tržišta oporabljivih sekundarnih sirovina.

U Hrvatsku je u razdoblju od 2019. do 2024. godine, ukupno uvezeno 5,25 milijuna tona, a izvezeno 5,78 milijuna tona otpada, što znači da je izvoz veći od uvoza. Hrvatska primjerice izvozi metalni otpad, papir i karton, plastiku i gumu, staklo i drveni otpad, a uvozi isti takav otpad te mineralni otpad, šljaku i pepeo koji se koristi kao sirovina u industrijskim procesima, osobito u cementnoj industriji, čime se taj otpad oporabljuje i reciklira.

3. Rad institucija i utvrđivanje krivnje

U ovom konkretnom slučaju, vezanom uz protupravno odbacivanje otpada u okoliš, od 2023. godine rade Ravnateljstvo policije, Uprava kriminalističke policije, kao i USKOK, koji je u veljači 2025. godine pokrenuo istragu protiv 10 fizičkih osoba i 4 pravne osobe, uz kasnija proširenja istrage. Radi se o kaznenom djelu za koje se utvrđuje odgovornost u kaznenom postupku, koje su pokrenule hrvatske institucije. Nadležna tijela poštovala su provedbu dokaznih radnji i sve propise u području gospodarenja otpadom te se koriste svi zakonskih mehanizmi.

Istraga vezana uz lokaciju u Gospiću obuhvaća i djelovanje službenika Ličko-senjske županije. Naime, unatoč neispunjavanju općih i posebnih uvjeta, obavijesti inspekcije zaštite okoliša te nevažećoj jamstvenoj garanciji, spomenuti je službenik okrivljenom trgovačkom društvu Tipos Resurs d.o.o. tijekom 2022. i 2024. godine izdao dvije dozvole za gospodarenje otpadom za istu lokaciju, oslanjajući se pritom na zapisnik koji ne odražava stvarno stanje na terenu.

Pamflet oporbe koristi jeftine teze da je Vlada odgovorna za kaznena djela koja su počinili pojedinci. Svi do sada imenovani dužnosnici, imenovani su u dobroj vjeri, s mandatom da unaprjeđuju politike i procese unutar pojedinih područja javnih politika te s nalogom da rade u skladu s propisima. Svatko je dobio mandat da radi isključivo po zakonu. Tijela kaznenog progona utvrđuju kaznenu odgovornost pojedinaca, a ne oporbeni političari.

4. Pravovremeno i kontinuirano djelovanje nadležnih tijela i borba protiv dezinformacija u javnom prostoru

Niti u jednom trenutku nije umanjivana ozbiljnost problema, a nadležna tijela unutar Vlade kontinuirano su djelovala. Prepoznajući zabrinutost građana, poljoprivrednika i gospodarstvenika u Lici, a radi sprječavanja širenja dezinformacija i panike od strane oporbe, komunicirane su jasne poruke da Vlada ima četiri cilja djelovanja te da je situacija pod kontrolom: provedba kaznenog postupka za kažnjavanje krivaca, praćenje zdravstvene ispravnosti vode za zaštitu zdravlja ljudi, uvrštavanje lokacije u Plan gospodarenja otpadom za osiguravanje procesnih i financijskih aspekata sanacije te provedba Plana sanacije lokacije za zaštitu okoliša, kao i unaprjeđenje Zakona o gospodarenju otpadom.

Pravovremeno djelovanje

Nadležna tijela su od saznanja za slučaj nezakonitog odlaganja otpada poduzimala radnje svatko iz svojeg djelokruga te nije bilo ignoriranja ove važne teme. U veljači 2025., kada je USKOK javnost obavijestio o nezakonito odloženom otpadu na lokaciji PPK Velebit, Ministarstvo je, obišlo lokaciju, održalo sastanak s predstavnicima lokalne samouprave i u koordinaciji s tijelom kaznenog progona javnosti priopćilo informacije koje su se tada smjele objaviti.

U veljači 2025. Stručno povjerenstvo za vodu namijenjenu za ljudsku potrošnju Ministarstva zdravstva radilo je analizu potencijalnog utjecaja i na temelju dostupnih geoloških i hidrogeoloških podatka zaključilo da je potencijalni utjecaj na zahvate koji se koriste za potrebe javne vodoopskrbe nizak do zanemariv. Povjerenstvo je dalo preporuke o nastavku monitoringa lokalnom zavodu za javno zdravstvo i isporučiteljima vode.

Tada je objavljen i javni poziv jedinicama lokalne samouprave za listu prioriteta za sanaciju, koji je zaključen 10. ožujka 2025. Nacrt izmjena Plana upućen je u javno savjetovanje 30. travnja 2025., a Vlada je na sjednici 16. srpnja 2025. izmijenila Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023. – 2028. godine, u koji je uključena i lokacija u Gospiću, uz Samobor, Poznanovec, Benkovac, Lovinac i Pazin.

Budući da je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, svojim dopisom od 7. srpnja 2025. (Broj: KR-DO-1230/2025-4), obavijestilo Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost da na području lokacije u Gospiću postoje zapreke za poduzimanje sanacijskih aktivnosti od strane Fonda radi potreba nesmetanog provođenja dokaznih radnji u okviru kaznenog postupka koji je u tijeku pred nadležnim tijelom kaznenog progona, Fond je zastao s postupanjem do potvrde istražnih tijela. Nakon potvrde istražnih tijela sredinom listopada 2025. da sanacijske i pripremne radnje više neće ugroziti dokaze, Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost proveo je analize tržišta, prethodna savjetovanja i početkom 2026. godine, u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi, prvi put objavio natječaj javne nabave.

Transparentnost i izvještavanje javnosti

Ono s čime su nadležna tijela bila upoznata, bilo je javno dostupno, uz zakonska ograničenja nejavnog kaznenog postupka. Time je osigurana transparentnost i izvještavanje javnosti. Uz dokumentaciju nabava, javno su objavljeni ispitni izvještaji Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar": za rasuti otpad uz silos pet analiza za odlaganje i tri dodatne analize za termičku obradu, a za otpad u vrećama pet analiza za odlaganje i analiza vrsta plastike.

Kada prvi postupak za približno 4.500 tona rasutog otpada nije rezultirao nijednom ponudom, zainteresiranim je subjektima bilo omogućeno dodatno uzorkovanje, provedene su konzultacije s tržištem, dokumentacija je prilagođena tehničkim zahtjevima postrojenja, rok uklanjanja produljen je na najviše 12 mjeseci, a procijenjena vrijednost povećana. Ponovljeni postupci objavljeni su 9. srpnja 2026., a 25. kolovoza otvorene su po dvije ponude za rasuti otpad i za otpad u vrećama. Usporedno je pokrenut postupak privremenog vodonepropusnog prekrivanja zakopanog otpada te analiza domaćeg i europskog tržišta za njegovo konačno zbrinjavanje, što je sve učinjeno do rujna 2026.

Fond je 28. srpnja, neposredno nakon sastanka s predstavnicima građanske inicijative, objavio i sve analize zakopanog otpada kojima je raspolagao te ih dostavio potencijalnim izvođačima. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je 6. kolovoza 2026., zbog interesa javnosti, omogućilo uvid u nalaz i dopunu nalaza Geotehničkog fakulteta za lokaciju u Gospiću.

Predstavnici Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije, Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, Instituta za vode i Ličko-senjske županije su u lipnju 2026. izložili zakonodavni okvir, aktivnosti sanacije, rezultate mjerenja vode i zraka te satelitske prikaze promjena na lokaciji. Prije toga održana je javna tribina te sastanci s građanskom inicijativom.

Predstavnici nadležnih državnih tijela sudjelovali su na dvije sjednice saborskih odbora, na jednoj održanoj u Gospiću koju je oporba prekinula te je održan razgovor sa zainteresiranim udrugama i građanima, te u Hrvatskome saboru, u kojemu je održana i izvanredna sjednica na temu gospodarenja otpadom, na kojoj je transparentno odgovoreno na

sva moguća pitanja o procesu sanacije. Predsjednik Vlade i članovi Vlade početkom rujna posjetili su Gospić te održali radni sastanak s predstavnicima Fonda, Državnog inspektorata, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, lokalnim i županijskim čelnicima, zdravstvenim ustanovama i građanskim inicijativama.

Dana 7. rujna 2026. objavljeno je izvješće Instituta za vode o mikroplastici u podzemnim vodama, a 9. rujna mišljenje Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo o PFAS spojevima u otpadu, a 22. rujna 2026., tijekom sastanka s predstavnicima građanskih inicijativa i udruga, predstavljen je cjeloviti Plan sanacije u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici koji je objavljen 25. rujna ove godine.

Ova kronologija pokazuje da su prije rujanskog prosvjeda već bili evidentirani terenski obilasci, sastanci s lokalnom samoupravom i građanskom inicijativom, javna tribina, konferencija za medije, objave analiza i nabavne dokumentacije, izravni razgovori nakon sjednice saborskog Odbora te radni sastanak u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

Borba protiv dezinformacija

Potpuno neutemeljeno i bez razumijevanja podataka kojima barataju iz analiza i uzorkovanja tla i vode, te otpada, pojedini akteri u političkom životu neodgovorno su manipulirali šireći dezinformacije. Tako su preuzeli na sebe odgovornost za potencijalnu štetu koja je time nastala ličkim poljoprivrednicima i stanovništvu Like općenito. Razumljiva posljedica toga je zabrinutost građana. Opasno je i neodgovorno od strane pojedinih političkih aktera rušiti povjerenje u državu, u institucije i službene podatke.

Kako bi se rasprava vratila u okvir znanosti i činjenica, Vlada je osnovala Znanstveni savjet kojim predsjeda rektor Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Stjepan Lakušić, a kojeg čine stručnjaci iz različitih područja: javnog zdravstva, kemijskog inženjerstva, građevinarstva, hidrogeologije, zaštite tla, agronomije i zdravstvene ekologije. Savjet ima pristup svim potrebnim podacima te može davati neovisna, znanstveno utemeljena mišljenja o utjecaju otpada i najboljim rješenjima za sanaciju. Savjet ima zadaću vratiti povjerenje znanosti i struci. Tako osiguravamo da se odluke donose na temelju provjerenih činjenica i najbolje raspoložive stručne podloge.

5. Zdravlje građana

Važan prioritet Vlade je sigurnost i zdravlje građana, uključujući i za spomenuta područja Like, Gacke, Senja, Raba, Paga i sjevernog primorja. Neovisno o tijeku sanacije, kontinuirano se prati mogući utjecaj odlagališta na zdravlje stanovništva.

Uspostavljeno je pojačano praćenje vode za ljudsku potrošnju, uključujući tjedna uzorkovanja i kontinuiranu objavu rezultata. Prema objavama HZJZ-a i Zavoda za javno zdravstvo Ličko-senjske županije provedeni su redoviti i izvanredni monitorinzi vode za ljudsku potrošnju u javnim vodoopskrbnim sustavima, uključujući uzorkovanja na slavinama u zonama opskrbe; analize sirove vode na izvorištima i vodozahvatima; ispitivanja dubokih zdenaca; izvanredna uzorkovanja privatnih bunara, cisterni, izvora i lokalnih vodoopskrbnih sustava; ciljane analize metala i PFAS spojeva; te mikrobiološke i kemijske analize.

Od 11. kolovoza do 22. rujna 2026. objavljeno je da je izvanredno analiziran 131 uzorak vode iz javne vodoopskrbe u Ličko-senjskoj županiji i da su svi bili zdravstveno ispravni. HZJZ je proveo i analize hrane iz gospićkih kućanstava koja proizvode hranu za vlastite potrebe. 28. kolovoza 2026. dodatno su prikupljena 32 uzorka hrane s 13 lokacija, iz domaćinstava koja hranu uzgajaju za vlastite potrebe, obuhvaćajući 15 skupina proizvoda. Šest uzoraka prikupljeno je na području do 300 metara, a 26 na području do kilometar od lokacije otpada. Unutar 300 metara nije bilo biljnih kultura namijenjenih prehrani za uzorkovanje pa je uzorkovanje prilagođeno stanju na terenu i dostupnosti sezonskih kultura te rezultati ispitivanja nisu upućivali na opću kontaminaciju lokalno uzgojene hrane na području Gospića.

Nema podataka o kontaminaciji lokalno proizvedene hrane

Na temelju dosadašnjih analiza, Ministarstvo zdravstva i Hrvatski zavod za javno zdravstvo potvrđuju da nema osnove za povezivanje nezakonitog odlagališta otpada s kontaminacijom lokalno proizvedene hrane niti za zaključak da ono predstavlja širi rizik za njezinu zdravstvenu ispravnost. Kao što je prethodno navedeno, Stručno povjerenstvo za vodu namijenjenu za ljudsku potrošnju je već u veljači prošle godine razmatralo mogući utjecaj odlagališta otpada na zahvate vode koji se koriste za potrebe javne vodoopskrbe te je došlo do zaključka da je rizik nizak do zanemariv. Do istog su zaključka kasnije došli u svom nalazu i vještaci Geotehničkog fakulteta u Varaždinu, kao i hidrogeolozi iz Hrvatskog geološkog instituta u svojoj javnoj objavi od 4. rujna 2026. Vještačenjem utvrđeno onečišćenje u neposrednoj blizini odlagališta ne znači ujedno i izloženost stanovništva štetnim tvarima iz otpada na širem području.

6. Plan sanacije lokacije bivšeg PPK Velebit

Vlada je na sjednici 10. rujna 2026., nakon odustajanja izvođača za zbrinjavanje 650 tona neopasnog otpada, zadužila tvrtke Nexe i Holcim za hitno preuzimanje, prijevoz i energetsku oporabu tog otpada u njihovim cementarama koje i inače koriste takav otpad kao gorivo u proizvodnji. Za preostali otpad, a kako je prethodno istaknuto, Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije objavilo je 25. rujna 2026. cjelokupan Plan sanacije lokacije bivšeg PPK Velebit.

Plan obuhvaća opis i prostorni obuhvat onečišćene lokacije, rezultate geodetskih snimanja, analiza i vještačenja, procjenu količina i svojstava otpada, podjelu na zone opasnoga i neopasnoga otpada, četiri operativne faze, pripremne i zaštitne radove, način iskopa, pakiranja, prijevoza, predobrade, oporabe i zbrinjavanja, mjere zaštite radnika i stanovništva, praćenje zraka, tla, podzemnih i površinskih voda, sprječavanje procjeđivanja i raznošenja otpada, postupanje u izvanrednim događajima, rokove, procijenjene troškove, nositelje aktivnosti te kontrolne liste za praćenje i nadzor provedbe. Predviđeni su i završna kontrola lokacije, remedijacija tla prema rezultatima dodatnih ispitivanja te nastavak monitoringa okoliša nakon uklanjanja otpada.

Operativni obuhvat podijeljen je na četiri međusobno povezane cjeline: prva faza obuhvaća približno 4.500 tona, odnosno oko 10.000 m³, rasutog otpada s opasnim svojstvima uz silos, pretežito ključnog broja 19 12 11*, koji se uklanja s lokacije i upućuje na termičku obradu izvan Hrvatske; druga faza obuhvaća približno 650 tona neopasnog otpada u tristotinjak velikih vreća, uglavnom plastike, gume i ostataka mehaničke obrade, koji se upućuje na energetsku oporabu u ovlaštenim cementarama u Našicama i Koromačnom; treća, količinski najveća faza, odnosi se na približno 32.915 tona zakopanog heterogenog otpada pomiješanog

sa zemljom i kamenom na površini od oko 14.267 m², za koji Plan razrađuje varijantu kontroliranog iskopa, mehaničkog razdvajanja i karakterizacije u zatvorenom sustavu, uz alternativu iskopa i odvoza bez predobrade; četvrta faza obuhvaća približno 6.000 tona otpada u objektima i silosu na više etaža, za što su potrebni projektno-tehnička razrada, provjera statike, poseban način izvlačenja i pojačane mjere zaštite na radu. Nijedna operativna faza prema objavljenom planu ne bi trebala trajati dulje od 13 mjeseci, dok se dovršetak svih faza planira u približno 18 mjeseci, ovisno o ugovaranju, prekograničnim postupcima i stvarnim svojstvima otpada utvrđenima tijekom radova.

Prve dvije faze već su pokrenute i ugovorno-operativno aktivirane, a istodobno su na terenu 23. rujna 2026. započeli radovi privremenog vodonepropusnog prekrivanja područja. Posljednja navedena zaštitna mjera dio je cjelovitog plana: njome se do početka iskopa ograničava prodor oborinskih voda kroz otpad i mogućnost nastanka procjednih voda, a zaštitni sloj uklanjat će se postupno, u skladu s dinamikom treće faze. Istodobno se priprema nabava za zakopani otpad, projektna dokumentacija za otpad u objektima i silosu te kontinuirani okolišni i zdravstveni monitoring. Slijed objave plana, odluka o odabiru, osiguranih prihvatnih kapaciteta, započetih zaštitnih radova i utvrđenih rokova pokazuje prijelaz iz pripremne u provedbenu fazu, uz transparentno razlikovanje onoga što je već izvedeno, onoga što je ugovoreno i onoga što je još u pripremi.

7. Sva protupravna imovinska korist će se potraživati

Sva protupravna imovinska korist koja se utvrdi u kaznenom postupku se prema pravilima kaznenog prava ne smije zadržati te se može oduzeti od počinitelja, povezane osobe ili pravne osobe pod zakonskim pretpostavkama.

Država povrat troškova može tražiti na više načina istodobno: iz vrijednosti sanirane nekretnine, od onečišćivača i drugih osoba čije su radnje ili propusti prouzročili trošak, iz imovine odgovornih trgovačkih društava, oduzimanjem nezakonito stečene koristi te zahtjevima prema organizatorima prekograničnih pošiljaka. Za građane je najvažnije da sanacija ne mora čekati završetak dugotrajnih sudskih i drugih postupaka. Javni novac privremeno se koristi kako bi se odmah zaštitili ljudi i okoliš, a istodobno se moraju osiguravati dokazi i imovina iz kojih će se trošak pokušati naplatiti od odgovornih. Koliki će dio novca država uspjeti vratiti ovisit će o dokazima, pronađenoj imovini i međunarodnoj suradnji. Zato nije točno unaprijed tvrditi da će građani sigurno snositi cjelokupan konačni trošak, već je točno da će Vlada, osim zaštite javnog interesa, provoditi sve potrebne pravne radnje kako bi se troškovi naplatili od onih čije su radnje ili propusti prouzročili onečišćenje te, posljedično, troškove otklanjanja.

Konačan iznos, osobe i pravne osobe koje su korist stekle te način njezina raspolaganja utvrdit će se financijskom istragom na temelju ugovora, računa, bankovnih transakcija, poreznih podataka, poslovnih knjiga, gotovinskih tokova i stvarnih troškova obrade.

Ako je otpad nezakonito dopremljen iz druge države, odgovornost ne prestaje na hrvatskoj granici. Baselska konvencija o nadzoru prekograničnog prometa opasnih otpada i njihovom odlaganju ratificirana Zakonom o potvrđivanju Konvencije o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegovu odlaganju („Narodne novine - Međunarodni ugovori“, br. 3/94. i 7/19.) i propisi Europske unije sadržani u Uredbi (EU) 2024/1157 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o pošiljkama otpada, izmjeni uredbi (EU)

br. 1257/2013 i (EU) 2020/1056 te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1013/2006 polaze od toga da za nezakonitu pošiljku odgovaraju osobe koje su je organizirale, poslale, prevezle ili primile, ovisno o utvrđenim činjenicama. Onda kada se pojedine količine više ne mogu povezati s točno određenom pošiljkom odnosno povrat nije izvediv, traže se i druga prihvatljiva rješenja. Ni tada odgovorne osobe nisu oslobođene troška. Njih se utvrđuje na temelju pratećih obrazaca, ugovora, prijevoznih isprava, računa, bankovnih transakcija i podataka postrojenja, uz suradnju nadležnih tijela država iz kojih je otpad poslan.

To konkretno znači da Vlada Republike Hrvatske, nakon što se za pojedine pošiljke utvrdi prekogranično podrijetlo, nezakonitost pošiljke i osobe odgovorne za njezino organiziranje ili primitak, može preko nadležnih tijela odnosno Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije službeno obavijestiti nadležna tijela države otpreme, dostaviti raspoložive dokaze i zatražiti primjenu mehanizma povrata. Ako je nezakonita pošiljka posljedica postupanja izvoznika ili proizvođača, država otpreme mora osigurati da otpad preuzme natrag izvoznica odnosno proizvođač, ili, ako je potrebno, sama država otpreme. Ako povrat nije izvediv, nadležna tijela mogu dogovoriti alternativnu oporabu ili zbrinjavanje otpada na okolišno prihvatljiv način.

Isti pristup sadržan je u članku 9. Baselske konvencije te u pravilima Europske unije o nezakonitim pošiljkama otpada, ranije u člancima 24. i 25. Uredbe (EZ) br. 1013/2006, a sada u člancima 25. i 26. Uredbe (EU) 2024/1157. Tim se pravilima uređuju obveza suradnje nadležnih tijela, povrat ili alternativno postupanje s otpadom te snošenje troškova. Ovisno o tome je li nezakonitost posljedica postupanja pošiljatelja, primatelja ili obiju strana, troškovi se mogu teretiti pošiljatelju, osobi koja se smatra pošiljateljem, primatelju ili drugim odgovornim osobama, uz mogućnost korištenja financijskog jamstva kada ono postoji.

Stoga Republika Hrvatska u slučaju Gospića može, usporedno s kaznenim i sanacijskim postupcima, za svaku dokazivo utvrđenu prekograničnu pošiljku pokrenuti postupak prema nadležnoj državi otpreme radi povrata otpada, dogovora o drugom okolišno prihvatljivom rješenju i naknade troškova prijevoza, skladištenja, oporabe ili zbrinjavanja. Pretpostavka za takav zahtjev jest pouzdano povezivanje konkretne količine otpada s državom i subjektom otpreme te utvrđivanje okolnosti zbog kojih je pošiljka bila nezakonita. Ako se dio otpada zbog miješanja, proteka vremena ili nedostatne dokumentacije ne može povezati s određenom pošiljkom, to ne priječi sanaciju lokacije ni kazneni i imovinskopravni progon, ali može ograničiti primjenu mehanizma povrata upravo na dokazivo identificirane pošiljke.

Upravo suprotno tvrdnjama predlagatelja, Vlada Republike Hrvatske ne ograničava svoje djelovanje na teritorij Republike Hrvatske, već radi na pripremi korištenja i međunarodnih i europskih pravnih instrumenata kako bi se odgovornost utvrdila duž cijelog lanca nezakonitog prekograničnog prometa otpada. Stoga ne postoji nikakva osnova za tvrdnju da Vlada ne poduzima sve raspoložive mjere za zaštitu okoliša i interesa Republike Hrvatske.

Zaključak

U našem trećem mandatu, sredinom 2024. godine osnovali smo Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije koje je nadležno za intenziviranje svih procesa vezanih uz zaštitu okoliša (tla, šuma, mora i bioraznolikosti), gospodarenje otpadom i vodnim resursima. Gospodarenje otpadom je prioritet programa Vlade, osobito u okviru prioriteta zelene tranzicije, što uključuje daljnji razvoj centara za gospodarenje otpadom, kao i sanacije odlagališta diljem Hrvatske, u suradnji sa županijama, općinama i gradovima. Za projekte gospodarenja otpadom

i sanacije odlagališta, do sada je uloženo 716 milijuna eura bespovratnih sredstava; sanirano je 31 odlagalište neopasnog otpada na 57 hektara, a kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti financirano je 629 projekata, uključujući infrastrukturu, reciklažna dvorišta, postrojenja i sanacije. Otvorena su i dva centra za gospodarenje otpadom, Biljane Donje i Babina gora. Jednako važan je i razvoj vodnog gospodarstva u što je Vlada u proteklih deset godina uložila preko 5,2 milijarde eura što potvrđuje da se vodni resursi tretiraju kao pitanje sigurnosti i dugoročne otpornosti.

Gospić nije jedina lokacija u Hrvatskoj na kojoj se uklanja opasni ili heterogeni nezakonito odloženi otpad ili saniraju tzv. „crne točke". Takvi zahvati u pravilu uključuju karakterizaciju otpada, izrade planova sanacije, utvrđivanje mjera zaštite, nabavu, pronalaženje postrojenja s odgovarajućim kapacitetom te fazno uklanjanje. Posebnost Gospića je u tome što je lokacija istodobno bila mjesto opsežnih dokaznih radnji u istrazi organiziranoga kriminala: provedeni su očevidi, uzorkovanja i vještačenja koja se na drugim lokacijama, ako nisu predmet usporedivoga kaznenog postupka, ne provode u jednakom opsegu ni s jednakom dokaznom svrhom.

Činjenica da se istodobno provode sanacija, kazneni postupci te aktivnosti prema odgovornim subjektima u Republici Hrvatskoj i inozemstvu potvrđuje da Vlada Republike Hrvatske poduzima sve mjere koje joj stoje na raspolaganju radi zaštite građana, okoliša i financijskih interesa Republike Hrvatske.

Zaključno, slijedom svega navedenoga, vidljivo je da se radi o još jednom uratku, koji se temelji na nizu neistinitih insinuacija i optužbi bez ikakve činjenične i pravne osnove zbog čega graniči s teorijama zavjere. Jedini cilj mu je difamacija dužnosnika Vlade te urušavanje povjerenja prema institucijama države. Vlada odbija sve navode iz Prijedloga za pokretanje pitanja povjerenja Andreju Plenkoviću, predsjedniku Vlade. Iz svega je razvidno da nema nikakve osnove za izglasavanje nepovjerenja te se predlaže Hrvatskome saboru da donese odluku kojom se Prijedlog odbija.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim očitovanjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila predsjednika Vlade Republike Hrvatske Andreja Plenkovića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine Branka Bačića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova Davora Božinovića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra financija Tomislava Ćorića, ministricu zaštite okoliša i zelene tranzicije Mariju Vučković, ministricu zdravstva Irenu Hrstić i ministra pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Damira Habijana.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

REPUBLIKA HRVATSKA
VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
ZAGREB